

הכרת ישראל בריבונות מרוקו בסהרה המערבית

מור לינק ופנינה שרביט-ברוך | 20 ביולי, 2023

ב-17 ביולי 2023 הודיע ארמון המלוכה ברבאט כי ישראל הכירה רשמית בריבונות מרוקו בסהרה המערבית. בכך, ישראל נקטה בצעד המציב אותה לצד ארצות הברית בסוגייה הראשונה בחשיבותה במדיניות החוץ המרוקנית. יש להניח כי בעקבות ההכרה יוסרו החסמים מפני התקדמות יחסי ישראל-מרוקו, בראש ובראשונה במישור הדיפלומטי, בדמות שדרוג הנציגויות בשתי המדינות לשגרירויות קבע, אך גם במישורים נוספים של יחסי המדינות. במקביל, לצעד שנקטה ישראל ישנה חשיבות החורגת ממישור היחסים הבילטרליים, ועשויות להיות לו השלכות גם בזירה הבינלאומית – בייחוד לאור הביקורת המופנית כלפי ישראל אשר להתנהלותה בזירה הפלסטינית.

ארמון המלוכה ברבאט [פרסם הודעה רשמית](#) ביום 17 ביולי 2023 לפיה ישראל הכירה בריבונות מרוקו על סהרה המערבית. המהלך נעשה כשנתיים וחצי לאחר חתימת ההסכם עם מרוקו כחלק מ'הסכמי אברהם' בדצמבר 2020. [ההסכם](#) לא כלל התחייבות של ישראל להכיר בריבונות מרוקו בסהרה, ועם זאת, הסוגייה מוזכרת בהרחבה כבר בפסקה השלישית, בהצהרה האמריקנית אשר להכרה בריבונות המרוקנית בשטח, שהיוותה אחד התמריצים העיקריים עבור מרוקו לחידוש היחסים עם ישראל. חשיבותה של הסוגייה למרוקו ניכרת בין היתר בדברים שנשא מלך מרוקו מוחמד השישי באוגוסט 2022, אז הסביר כי מרוקו מסתכלת על העולם דרך שאלת הסהרה וזוהי אמת המידה שכנגדה היא בוחנת את יחסיה עם מדינות אחרות.

מאז חידוש יחסי ישראל-מרוקו במסגרת 'הסכמי אברהם' מתפתחים יחסי המדינות בקצב מהיר. בשנתיים האחרונות נרשם זינוק בהיקף הסחר הבילטרלי, החלו שיתופי פעולה בתחומי מחקר, תרבות וספורט, ומאות אלפי תיירים ישראלים ביקרו במרוקו. גם שיתוף הפעולה הביטחוני בין המדינות מתהדק. מרוקו ממשיכה להשקיע בפיתוח יכולות צבאיות במטרה להתמודד עם האיומים שמציבה בפניה חזית הפוליסריו הבדלנית הנתמכת על ידי אלג'יריה ואיראן, ועושה זאת, בין היתר, בסיועה של ישראל. עוד בשנה האחרונה התקיימו ביקורים הדדיים ופומביים של בכירי צבא בשתי המדינות, נחתמו הסכמים לשיתופי פעולה בתחומי ביטחון וסייבר וכן עסקאות נשק, לרבות מכירת מל"טים ומערכות הגנה אוויריות.

למרות ההתפתחויות המרשימות, יחסי המדינות חסרים עדיין רכיבים משמעותיים: שדרוג הנציגויות בשתי המדינות לשגרירויות קבע, כפי שאמנם [סוכם](#) אך טרם יושם, ועריכת מפגשי פסגה בין מנהיגי המדינות. יש להניח כי בעקבות הכרת ישראל בריבונות מרוקו בסהרה המערבית יוסרו החסמים מפני התקדמות במישור זה. לצעד חשיבות גם בהיבטים נוספים של יחסי המדינות וכן בהקשרים רחבים יותר בזירה הבינלאומית, ועשויות להיות לו השלכות שעל ישראל להיערך אליהן.

סהרה המערבית - רקע

סהרה המערבית ממוקמת בחוף הצפון מערבי של אפריקה. גודל השטח הוא 250,000 ק"מ מרובע ורובו מדברי. בשטח מתגוררים כ-640,000 תושבים. חלק מהם בני העם הסהראוי וחלקם מרוקאים שעברו לאזור בעידוד הממשלה. ככל הנראה מספרם של המרוקאים עולה על מספרם של התושבים המקוריים של השטח, אולם הדבר נתון במחלוקת. האזור היה תחת השלטון הקולוניאלי הספרדי במשך כתשעים שנה, מאז ועידת ברלין ב-1884 שבמסגרתה הסדירו ביניהן מעצמות המערב את אזורי השליטה באפריקה, ועד שנת 1975. כאשר החל עידן הדה-קולוניזציה, מרוקו ומאוריטניה העלו שתיהן דרישות לריבונות בשטח. במקביל, עצרת האו"ם הכירה בזכות להגדרה עצמית של תושבי סהרה המערבית. בהתאם, במספר החלטות שהתקבלו החל משנת 1965 נקראה ספרד לפעול באופן מיידי לשחרור השטחים מהשלטון הקולוניאליסטי הספרדי. בהחלטות הודגש הצורך לקיים משאל עם לגבי מימוש הזכות להגדרה עצמית – בחירה בעצמאות או השתלבות במדינה אחרת.

בשנת 1974 ערכה ספרד מפקד אוכלוסין לקראת קיום משאל עם ויציאה מהשטח. באוקטובר 1975 ניתנה חוות דעת מיעצת על ידי בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) בה נקבע כי לא נוצר קשר של ריבונות בין השטח לבין מרוקו ומאוריטניה, ולכן אין מניעה לממש את הזכות להגדרה עצמית באמצעות ביטוי חופשי ואמיתי של העמים החיים בשטח. מלך מרוקו דחה את הקביעות הללו ובנובמבר 1975 ארגנו שלטונות מרוקו את "המצעד הירוק", שבמסגרתו צעדו מאות אלפי אזרחים מרוקאים אל סהרה המערבית. שבוע לאחר מכן, ב-14 בנובמבר 1975, ניסחו ספרד, מרוקו ומאוריטניה את הסכמי מדריד להסדרת סיום השלטון הספרדי באזור, ובהמשך להם עברה השליטה למרוקו ומאוריטניה בראשית 1976 והשתיים חילקו את האזור ביניהן: מרוקו השתלטה על שני שלישים בצפון החבל ומאוריטניה על השליש הדרומי.

בשנת 1973 הוקמה חזית פוליסריו – תנועה התובעת הכרה בריבונות ועצמאות של סהרה המערבית. בשנת 1976 הכריזה חזית פוליסריו על עצמאות הטריטוריה ועל הקמת רפובליקת סהרה הערבית הדמוקרטית (SADR). האו"ם מכיר מאז 1979 בחזית פוליסריו כנציגת תושבי האזור. חזית פוליסריו פתחה במלחמת גרילה נגד מרוקו ומאוריטניה. זאת בתמיכתה של אלג'יריה, המספקת לה ציוד ונשק ותמיכה, ובסיוע עקיף של איראן. בשנת 1979 נסוגה מאוריטניה מחלקי הטריטוריה שבהם שלטה ומרבית השטח נתפס על ידי מרוקו, אשר מחזיקה

בו מאז. בעקבות זאת, העימות נמשך מול מרוקו בלבד. במהלך הלחימה נמלטו פליטים סהראויים מהאזור ורובם התיישבו במחנות פליטים באלג'יריה, הקיימים עד היום.

ב-1991 הושג בין מרוקו לחזית הפוליסריו, בתיווך האו"ם, הסכם הפסקת אש שבו נקבע כי ייערך משאל עם תוך שנתיים, במסגרתו יבחרו תושבי האזור בין הקמת מדינה עצמאית לבין השתלבות במרוקו. מועצת הביטחון הקימה כוח של האו"ם לפיקוח על משאל העם (MINURSO). ואולם, מחלוקות על השאלה מי תהיה הזכות להשתתף במשאל העם מנעו את קיומו.

בשנות ה-2000 הוצעו מספר הצעות פשרה לפתרון הסכסוך. ב-2001, גובשה, בתיווך מזכיר המדינה האמריקאי, ג'יימס בייקר, תכנית בייקר I להקמת אוטונומיה בסהרה תחת ריבונות מרוקנית כפתרון לסכסוך. מרוקו תמכה ברעיון, ומשלב זה הודיעה כי היא מתנגדת לקיום משאל העם ולכל הצעה שיכולה להוביל למדינה עצמאית בסהרה המערבית. בשנת 2003 בייקר הציג תכנית מעודכנת (תכנית בייקר II), שכללה משאל עם לאחר תקופה של שלטון עצמי של ארבע שנים, שבו יוכלו להצביע גם תושבי מחנות הפליטים. חזית פוליסריו קיבלה את התכנית אך מרוקו דחתה אותה. באפריל 2004 מועצת הביטחון קיבלה החלטה כללית על הצורך ליישם פתרון מוסכם ודיללה למעשה את תמיכתה בתכנית בייקר II. המנדט המקורי של MINURSO – ארגון משאל עם על עצמאות – התחלף למעשה בתפקיד של פיקוח על הפסקת האש וחיפוש חסר תוחלת אחר פתרון פוליטי מוסכם לסכסוך.

בשנת 2007 הוצעה מרוקו תכנית לממשל אוטונומי (SAR) שבו היא תהיה אחראית ליחסי חוץ וביטחון, והממשל העצמאי, אשר ייבחר על ידי תושבי האזור, ייהנה מעצמאות מסוימת בתחומים שונים. תוכנית זו נדחתה על ידי חזית פוליסריו. מאז היו מספר התפרצויות אלימות בשטח, אם כי הפסקת האש נשמרה בעיקרה עד שנת 2020. ב-2020 הפוליסריו הודיעו על ביטול ההסכם, בעקבות חציית כוחות של מרוקו לתחומם, וחזרו לנהל מאבק מזוין.

עמדות בזירה הבינלאומית

מרבית הגורמים בזירה הבינלאומית אינם מכירים בריבונות מרוקו באזור סהרה, ויש אף כאלה המכירים בעצמאותה של מדינת SADR.

כך, האו"ם מתייחס לחבל סהרה המערבית כאל שטח שאינו בשליטה עצמאית ושטרם הסתיים בו תהליך הדה-קולוניזציה. האיחוד האירופי מחזיק בדעה דומה וגורס כי מרוקו שולטת בשטח ככובשת וכפופה לדיני הכיבוש. בית הדין האירופי לצדק (CJEU) קבע במספר החלטות כי הסכמי האיחוד עם מרוקו לא חלים בשטח סהרה המערבית (כך, לדוגמה, בשנת 2016 בנוגע להסכמי האסוציאציה, החקלאות והדיג). SADR מוכרת כחברה מלאה באיחוד האפריקאי מאז 1984 (הכרה שהובילה לפרישת מרוקו מהאיחוד, עד לחזרתה בשנת 2017). כשמונים מדינות, שרובן נמנות על הדרום הגלובלי, הכירו במדינה זו, אם כי בשנים האחרונות כמחצית

מהמדינות שהכירו בה הקפואו או משכו את ההכרה, עדות להצלחת מאמצי הדיפלומטיים של מרוקו לגייס תמיכה בינלאומית בעמדתה.

לעומת זאת, מרבית מדינות ערב, לרבות ערב הסעודית, איחוד האמירויות, עומאן, בחריין, קטר ותימן, הביעו תמיכה בעמדה המרוקנית וב"שלמותה הטריטוריאלית" של הממלכה. יתרה מזאת, למעלה מעשרים מדינות אף פתחו קונסוליות בחבל, רובן ממערב אפריקה, לצד איחוד האמירויות, בחריין וירדן. לעומתן, תוניסיה, שכנתה של מרוקו, מחזיקה בעמדה ניטרלית ביחס לסוגייה, אם כי באוגוסט 2022 נשיא תוניסיה הזמין את מנהיג הפוליסריו להשתתף בוועידה בינלאומית. המעשה הוביל למשבר דיפלומטי בינה לבין מרוקו ולהחזרת השגרירים של שתי המדינות.

ארצות הברית היא המדינה המערבית היחידה שאימצה באופן נחרץ את עמדת מרוקו. לאחר עשורים שבהם נקטה עמדה נייטרלית בסוגייה, [הכריז](#) ממשל טראמפ ב-10 בדצמבר 2020 על הכרה בריבונותה של מרוקו בחבל סהרה המערבית, בתמורה להצטרפותה של מרוקו ל"הסכמי אברהם" ונרמול יחסיה עם ישראל. בהכרזת הממשל נאמר, בין היתר, כי מדינה עצמאית בסהרה איננה אפשרות ריאלית ליישוב הסכסוך וכי אוטונומיה לחבל תחת ריבונות מרוקו היא הפתרון המעשי היחיד. על אף דיווחים שלפיהם ממשל ביידן בחן מחדש את המדיניות ביחס לסהרה בחודשים הראשונים לכהונתו, הוא לא חזר בו בפועל מההצהרה, שממשיכה להתפרסם באתר מחלקת המדינה האמריקאית. אתרים רשמיים – למשל, [אתר הסי-איי-איי](#) – כוללים את חבל הארץ כחלק משטחה הריבונית של מרוקו. זאת לרווחתה של מרוקו, אך לא פחות מכך של ישראל, שחששה שמא ביטול ההצהרה יפגע בהתפתחות יחסי המדינות. עם זאת, [ההתייחסויות האמריקניות האחרונות](#) לסוגייה מאפריל 2023 מציינות את תמיכת ארצות הברית בתכנית האוטונומיה של מרוקו ובמאמצי האו"ם לקדם פתרון, ואינן חוזרות על ההכרה בריבונות מרוקו בשטח. כמו כן, ארצות הברית נמנעה מלממש את הבטחתה לפתוח קונסוליה בחבל, ולפי דיווחים אף התנגדה לקיומו של המפגש הבא של "פורום הנגב" בסהרה המערבית, כפי שדרשה מרוקו, דבר שהוביל לדחיית מועד המפגש.

ההכרה מצד ארצות הברית בריבונות המרוקנית בשטח עודדה את מרוקו להגביר את מאמצי לגייס תמיכה בינלאומית בעמדתה. בינואר 2021 [קרא](#) שר החוץ המרוקני, נאסר בוריטה, לאיחוד האירופי ללכת בעקבות ארצות הברית ולהביע תמיכה ברורה בעמדת ארצו. קריאה זו אמנם לא הובילה לתוצאות מיידיות, אך בשילוב צעדים נוספים הצליחה מרוקו לקרב אל עמדתה את ספרד, צרפת, גרמניה, פורטוגל והולנד, שהכריזו מאז 2021 על אודות תמיכה בתוכנית האוטונומיה שהציעה מרוקו לפתרון הסכסוך בסהרה.

השינוי בעמדתה של ספרד מעניין במיוחד. מאז הנסיגה משטח הסהרה המערבית הקפידה המעצמה הקולוניאלית לשעבר לשמור על נייטרליות בסוגייה. כך, ספרד לא מיהרה להביע תמיכה בעמדתה של מרוקו לאחר הכרזת ממשל טראמפ בדצמבר 2020, ובאפריל 2021 אף [איפשרה](#) למנהיג הפוליסריו, בראהים ע'אלי, להתאשפז בבית חולים בשטחה לאחר שחלה

בקורונה. ניסיונה של ספרד לשמר עמדה נייטרלית, לצד הטיפול הרפואי שסיפקה לע'אלי – עובדה שניסתה להסתיר ממרוקו – התקבלו בזעם ברבאט. בתגובה, נקרא השגריר הספרדי לשיחת נזיפה ושגרירת מרוקו בספרד נקראה לשוב לארצה. אף כי המשמעות של תמיכה ברורה במרוקו הייתה פגיעה קשה ביחסיה של ספרד עם אלג'יריה, ספקית הגז העיקרית שלה עד לאחרונה, נראה כי זה המחיר שדרשה מרוקו בעבור חידוש היחסים. לבסוף הכריזה ספרד על תמיכה בעמדתה של מרוקו במאס 2022, אז [כתב](#) ראש ממשלת ספרד למלך מוחמד השישי כי תוכנית האוטונומיה שהציעה מרוקו היא הפתרון "הרציני, הריאלי והאמין ביותר" לסכסוך, והיחסים חזרו למסלולם.

משמעויות של ההכרה הישראלית

הכרת ישראל בריבונות מרוקו בסהרה המערבית מציבה אותה יחד עם ארצות הברית. עם זאת, כאמור, ממשל בידן אינו מבליט הכרה זו, ואפשר להניח שלא היה נותן הכרה כזו בעצמו. שאר מדינות המערב מחזיקות בעמדה מעומעמת יותר. לכן מדובר בצעד שעשוי להיתקל בביקורת בזירה הבינלאומית.

הביקורת עשויה לחבור לביקורת כלפי ישראל לגבי ההתנהלות שלה בזירה הפלסטינית. אף כי הכרה בריבונות מרוקו בסהרה הולמת את עמדותיה של ישראל ביחס לפלסטינים ועשויה לשמש תקדים למימוש הזכות להגדרה עצמית למיעוט לאומי במסגרת שאינה כוללת מדינה עצמאית, יש לזכור כי הדבר מנוגד להחלטות בינלאומיות שהתקבלו על-ידי האו"ם והאיחוד האירופי. נקיטת צעד זה, אם כן, עלולה להבליט בשיח הבינלאומי שאלות לגבי סיפוח, כיבוש ופגיעה במימוש הזכות להגדרה עצמית, בשעה שישראל סופגת [ביקורת רבה](#) בגין התנהלותה מול הפלסטינים בהקשרים דומים.

כמו כן, [בעולם הערבי יש הרואים](#) בחידוש היחסים בין מרוקו לישראל צעד המשרת שאיפה ישראלית לקנות אחיזה רחבה יותר באפריקה, ומייחסים לה מזימות להעמיק שסעים בעולם הערבי. המחזיקים בדעה קונספירטיבית זו עשויים לתפוס תמיכה ישראלית בעמדה המרוקנית כהתערבות בענייניהן הפנימיים של מדינות ערב. עם זאת, רבות ממדינות המחנה הסוני הפרגמטי תומכות בעמדתה של מרוקו; ואילו המדינות העיקריות שמתנגדות לריבונות מרוקו בסהרה המערבית הן איראן ואלג'יריה, שכך או כך עוינות לישראל.

מנגד, להכרה עשוי להיות יתרון משמעותי בחיזוק וקירוב היחסים בין ישראל למרוקו ובקידום האינטרסים של ישראל גם בהקשרים רחבים יותר. יש להניח כי ישראל מצפה לקבל כמה תמורות מרכזיות מול הצעד שנקטה, לאור חשיבותו עבור מרוקו.

בראש רשימת התמורות ניצבת, כמובן, פתיחת שגרירויות הקבע בשתי המדינות, שתעניק דחיפה משמעותית ליחסים, בייחוד במישור הדיפלומטי והסמלי. זאת, בתקופה לא פשוטה של

יחסי ישראל עם מדינות השלום והנורמליזציה עקב המתרחבות בזירה הפלסטינית, [המעיבה](#) גם על יחסיה של ישראל ומרוקו.

תמורה שנייה, הדדית אף היא, היא קיום ביקורים ופגישות בדרג המדיני הבכיר ביותר במרוקו ובאשראלי, בהשתתפות המלך מוחמד השישי, צעד אשראלי [הביעה רצון](#) להוציא אל הפועל כמה פעמים בשנתיים האחרונות. הפגישה הרשמית האחרונה בין מלך מרוקו לראש ממשלה אשראלי התקיימה ביולי 1999, אז נכח ראש הממשלה דאז אהוד ברק בהלוויתו של המלך חסן השני. במהלך הביקור נפגש ברק עם המלך מוחמד השישי, זמן קצר לאחר הכתרתו. קיומו של מפגש עם המלך, כמעט 25 שנים לאחר המפגש האחרון, יהווה הישג מדיני חשוב עבור אשראלי.

תמורה שלישית, שתועיל גם היא לשתי המדינות, היא הרחבת התשתית של היחסים הכלכליים בין המדינות. צעד ראשון שניתן ליישם במהירות יחסית הוא חתימה על הסכם להגנת השקעות, שמצוי מזה כשנתיים בשלבי משא ומתן בין המדינות. הסכם כזה יעגן הגנות הניתנות למשקיעים אשראליים במרוקו, וצפוי לאפשר גישה לבוררות בינלאומית במקרים של סכסוכי השקעות, בדומה להסכם ההשקעות שנחתם עם איחוד האמירויות ב-2021. צעד נוסף הוא חתימה על הסכם סחר חופשי, [שדווח](#) על אפשרות שייחתם בין המדינות בעתיד.

תמורה רביעית מצויה במישור היחסים המולטילטרלי, בדמות תמיכה מרוקנית באשראלי בפורומים בינלאומיים וסיוע בהרחבת מעגל הנורמליזציה. על אשראלי להבהיר את ציפייתו לתמיכה בפורומים כדוגמת האיחוד האפריקני והאו"ם, וחשוב מכך לקבלת סיוע דיפלומטי ביחסיה מול מדינות באפריקה שמדרום לסהרה, ובפרט במערב היבשת, שם נהנית מרוקו מהשפעה מדינית לצד נוכחות עסקית ופיננסית משמעותית.

קיים חשש כי למרות אשראלי "סיפקה את הסחורה", מרוקו מצידה לא תממש את חלקה או שהמימוש יהיה זמני והפיך. זאת, לאור שיקוליה של מרוקו בזירה הביתית ובמערכת הבין-ערבית, ובפרט לאור מחויבותה ארוכת השנים לסוגייה הפלסטינית, הזוכה לתמיכה ואהדה של רבים במרוקו וברחבי העולם הערבי.

מחויבותה של מרוקו לסוגייה הפלסטינית ולתושביה המוסלמים של ירושלים – שעל אודותיה חוזרים לעיתים תכופות בכירים בממלכה, לרבות המלך עצמו – מגבילה את יכולתו של המלך להעמיק את יחסי המדינות בעתות הסלמה בסכסוך האשראלי-פלסטיני. כך, גורמים רשמיים במדינה התבטאו מספר פעמים בחודשים האחרונים בגנות התבטאויות ופעולות של אשראלי כלפי הפלסטינים ובמתחם הר הבית, לרבות [ניבוי](#) של שר החוץ המרוקני, נאסר בוריטה, לדבריו של שר החוץ סמוטריץ' במאסר האחרון, אז שלל את קיומו של העם הפלסטיני. רגישות מיוחדת קיימת בכל הנוגע לירושלים ולהר הבית בפרט, כפי שמשתקף [בנינויים](#) שמשמיעה מרוקו לאחר עימותים במתחם. המלך מוחמד השישי עומד בראש ועדת אל-קודס של הארגון לשיתוף פעולה אסלאמי, שעל מטרותיה נמנות הגנה על המורשת התרבותית והדתית של ירושלים ותמיכה

בקהילות המוסלמיות בעיר. כחלק מכך, מאז נוסדה בשנת 1995, מימנה הוועדה פרויקטים שונים בעיר לרווחת תושביה המוסלמים בתחומי חינוך, תרבות ורווחה. תפקיד זה מהווה נדבך חשוב במאמציו של המלך להגביר את הלגיטימיות הדתית שלו בזירה הפנימית ובמערכת הבין-ערבית. לאור זאת, יש גם אפשרות כי שדרוג היחסים בין ישראל למרוקו, עם כל יתרונותיו, עלול להוביל לכך שמרוקו תבקש דריסת רגל בהר הבית, ובכך להוסיף מערך אינטרסים של שחקן נוסף לזירה הרגישה ממילא.

אם כן, סביר כי מדיניות ישראל להרחבת שליטתה ביהודה ושומרון (הגדה המערבית) וחוסר היכולת הצפוי של הממשלה בישראל להתקדם לעבר פתרון הסוגייה הפלסטינית, יקשו על מרוקו לקדם את היחסים תוך נקיטת צעדים בעלי נראות ציבורית גבוהה – כמו פתיחת שגרירות ישראלית ברבאט. צעדים כאלו עלולים להגביר את הביקורת על אודות יחסיה של מרוקו עם ישראל, המושמעת גם כעת מצד גורמים שונים – לרבות מצד [המפלגה האסלאמיסטית](#), שכינה כמפלגת השלטון בעת החתימה על הסכם חידוש היחסים. גם בקרב הציבור הרחב במרוקו ניכרת עוינות כנגד ישראל. [סקר](#) שפרסם הברומטר הערבי בספטמבר 2022 מראה כי 64 אחוזים מקרב הנשאלים מתנגדים או מתנגדים מאוד לנורמליזציה בין ישראל למדינות ערב.

לאור כל אלה, יש לקוות כי הכרת ישראל בריבונות מרוקו בסהרה המערבית לוותה ברשימת דרישות שתאפשר שדרוג משמעותי של יחסי המדינות, תוך עיגון ההתחייבויות מצידה של מרוקו באופן שיקשה עליה לסגת מהן בהמשך.